یادداشت

علیرضا نادری

انگاره‌هایی که با جنگ ۱۲ روزه فروریختند

یک سال از جنگ ۱۲ روزه و تجاوز نظامی رژیم صهیونیستی به ایران می‌گذرد. اکنون که از فضای ملتهب آن روزها فاصله گرفته‌ایم، فرصت مناسبی است تا با نگاهی دقیق، ابعاد مختلف این رخداد را مورد ارزیابی قرار دهیم. بسیاری از قضاوت‌ها و تحلیل‌هایی که پیش از جنگ درباره ایران، جامعه ایرانی و ظرفیت‌های ملی مطرح می‌شد، در آزمون این رویارویی تاریخی محک خورد و برخی از آنها نادرست بودن خود را آشکار ساخت.

جنگ ۱۲ روزه تنها یک تقابل نظامی نبود، بلکه صحنه‌ای بود که در آن بسیاری از گزاره‌های ذهنی و تحلیل‌های رایج درباره ایران به آزمایش گذاشته شد. در این میان، دست‌کم دو انگاره مهم بیش از دیگران مورد تردید قرار گرفت.

نخست؛ انگاره گسست میان مردم و حاکمیت سال‌ها بود که برخی تحلیلگران، چه در داخل و چه در خارج از کشور، از شکاف عمیق میان مردم و حاکمیت سخن می‌گفتند و مدعی بودند که جامعه ایرانی از ارزش‌های بنیادین خود فاصله گرفته و همراهی لازم با نظام سیاسی را ندارد. اما جنگ ۱۲ روزه تصویری متفاوت را به نمایش گذاشت. در روزهای بحران، جامعه ایران با وجود همه تفاوت‌های فکری، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، حول محور دفاع از کشور و مقابله با تجاوز خارجی به انسجامی کم‌نظیر دست یافت. اقشار مختلف مردم، جریان‌های گوناگون سیاسی و حتی بسیاری از منتقدان داخلی، در برابر تهدید خارجی در کنار یکدیگر قرار گرفتند و از تمامیت ارضی و امنیت ملی کشور حمایت کردند. این همبستگی نشان داد که تحلیل‌های مبتنی بر دوگانگی مطلق میان مردم و حاکمیت، یا ادعای فاصله گرفتن جامعه از ارزش‌های ملی و انقلابی، از درک صحیح واقعیت‌های اجتماعی ایران برخوردار نبوده است.

انگاره دیگری که در جریان این جنگ با چالش جدی مواجه شد، تصور ضعف و ناتوانی ایران در عرصه قدرت سخت بود. طی سال‌های گذشته، تحریم‌های گسترده اقتصادی، فشارهای بین‌المللی و همچنین ترور دانشمندان و فرماندهان ایرانی، این تصور را در ذهن برخی شکل داده بود که توان بازدارندگی و قدرت دفاعی ایران به شدت تضعیف شده است. اما جنگ ۱۲روزه نشان داد که ایران به‌رغم همه این محدودیت‌ها، توانسته است در حوزه‌های مختلف نظامی و دفاعی به پیشرفت‌های قابل توجهی دست یابد. ایستادگی در برابر یکی از پیشرفته‌ترین ارتش‌های جهان که از حمایت کامل ایالات متحده و همراهی برخی کشورهای اروپایی و عربی برخوردار بود، خود گواهی بر این واقعیت است. مهم‌تر آنکه تداوم مقاومت و حفظ توان پاسخگویی در طول جنگ، شرایطی را رقم زد که در نهایت طرف مقابل در روز دوازدهم به سمت درخواست آتش‌بس حرکت کرد. این واقعیت نشان داد که ارزیابی‌های مبتنی بر نادیده گرفتن ظرفیت‌های دفاعی و بازدارندگی ایران، فاصله قابل توجهی با واقعیت‌های میدانی داشته است. جنگ ۱۲روزه را می‌توان یکی از مهم‌ترین آزمون‌های ملی سال‌های اخیر دانست؛ آزمونی که نه‌تنها ظرفیت‌های دفاعی کشور را به نمایش گذاشت، بلکه تصویری روشن‌تر از وضعیت جامعه ایران نیز ارائه کرد. گذشت یک سال از آن واقعه، فرصتی برای بازخوانی منصفانه و واقع‌بینانه آن است. شاید مهم‌ترین درس این جنگ آن باشد که بسیاری از تحلیل‌های رایج درباره ایران، زمانی که در معرض واقعیت‌های میدان قرار گرفتند، نیازمند بازنگری جدی شدند؛ چه در حوزه انسجام اجتماعی و چه در زمینه ارزیابی قدرت و توان ملی.

خبر

تداوم گشت‌های محله‌محور برای مقابله با جاسوسی دشمن

برقراری امنیت شهر تهران رسالت ذاتی بسیج است و ما در این راستا همواره گشت‌های اطلاعاتی، عملیاتی و ایست‌های بازرسی را در دستور کار داشته‌ایم.

سردار حسن حسن‌زاده، فرمانده سپاه حضرت محمد رسول‌الله(ص) تهران بزرگ در گفت‌وگو با دفاع‌پرس، در تشریح تأثیرات گشت‌های محله‌محور و ایست و بازرسی‌ها، اظهار داشت: برقراری امنیت شهر تهران رسالت ذاتی بسیج است و ما در این راستا همواره گشت‌های اطلاعاتی، عملیاتی و ایست‌های بازرسی را در دستور کار داشته‌ایم.

حسن‌زاده با اشاره به اوج‌گیری این فعالیت‌ها در جریان جنگ‌های تحمیلی ۱۲روزه و ۴۰روزه، عنوان کرد: دشمنان ما از جمله امریکا و رژیم صهیونیستی که به اهمیت نقش بسیج در ارتقای امنیت واقف هستند، با هدف ایجاد اختلال، تورهای بازرسی ما را هدف حملات هوایی قرار دادند. وی افزود: تصور دشمن این بود که با شهادت جمعی از عزیزان ما، توان و حضور بسیج کاهش می‌یابد اما آنچه رقم خورد، افزایش انگیزه و حضور پررنگ‌تر نیروهای بسیجی بود. قابل توجه است که پس از این وقایع، بسیاری از مردم به ما مراجعه کرده و برای مشارکت در تورهای ایست و بازرسی و سایر فعالیت‌های امنیتی اعلام آمادگی کردند. فرمانده سپاه حضرت محمد رسول‌الله (ص) با تأکید بر روحیه شهادت‌طلبی و اعتقادات معنوی نیروهای بسیجی که برگرفته از مکتب عاشوراست، گفت: هم‌اکنون نیز تورهای ایست و بازرسی با ملاحظات متناسب با شرایط روز در حال فعالیت هستند. علاوه بر این، اقدامات رصد، پایش و گشت‌های مستمر ما در ارتفاعات (برای کشف تجهیزات جاسوسی) و تمامی نقاط تهران بدون وقفه ادامه دارد.

روایت

نبرد نامتقارن، نسخه‌ای که در قرارگاه نوح پیچیده شد

۲۹سال قبل، دوره آموزش فرماندهی عالی جنگ در سپاه پاسداران، سرتیپ ۳۷ ساله مشغول تشریح ایده نبرد نامتقارن با دشمنان فرامنطقه‌ای است: «اگر جنگ از هوا به دریا و زمین کشیده شود امکان درگیری با نیروهای امریکایی میسر است و امکان پیروزی هم وجود دارد. این نوع نبرد اثربخشی سیستم‌های تسلیحاتی پیشرفته دشمن را خنثی و تا اندازه‌ای او را خلع سلاح می‌کند. هزینه‌های اقتصادی جنگ و فرسایشی و طولانی مدت کردن آن از دیگر محاسن این نبرد است به خصوص که هزینه اقتصادی وارد معرکه شدن امریکایی‌ها در نقاط دوردست بسیار بالاست.»

رسانه KHAMENEI.IR در بخش سوم مجموعه روایت معماران ایران قوی، از سردار سپهبد شهید، حسین سلامی به عنوان مبدع جنگ نامتقارن یاد کرده و نوشته است: ایران از همان روزها در فکر آماده کردن ساختار رزم نیروهای مسلحش برای درگیری احتمالی بعدی با امریکا بود. در همین فضا هم آرام آرام نیروهای مسلح خود را برای این نوع از نبرد با یک قدرت ناهمسان آماده می‌کردند. در یکی از موارد سرداران و فرماندهان در دوره عالی جنگ سپاه در دانشکده فرماندهی و ستاد جمع شده بودند و آموزش می‌دیدند. یکی از سرفصل‌های دوره را هم کسی تدریس می‌کرد که پیش از این در دوران جنگ هشت ساله علیه رژیم بعثی در قرارگاه دریایی نوح نبی علیه‌السلام، این نوع نبرد را علیه یگان‌های دریایی عراق و امریکا تجربه کرده بود. فرمانده‌ای که ۲۲ سال بعد خود سکان فرماندهی کل سپاه پاسداران را بر عهده گرفت: سردار سرلشکر پاسدار حسین سلامی.

قرارگاه دریایی نوح نبی علیه‌السلام و مسئولان و فرماندهانش را می‌توان بستر و نقطه شروع ایده دفاع نامتقارن دریایی ایران دانست. جزیره خارگ به عنوان پایانه اصلی صادرات نفتی ایران و همچنین منطقه دریایی میانه و غرب خلیج فارس این قرارگاه را به یک نقطه کلیدی برای رصد و اعمال کنترل و درگیری با نیروهای فرامنطقه‌ای در خلیج فارس تبدیل کرده است. قرارگاهی که در طول جنگ نفتکش‌ها و عملیات‌های دریایی به کانون سازماندهی و عملیات‌های دریایی سپاه پاسداران با نیروهای امریکایی و فرامنطقه‌ای تبدیل شد. ایده‌هایی که حسین سلامی و هم‌قطارانش در دهه بعدی در دانشکده فرماندهی و ستاد آموزش می‌دادند در دهه ۶۰ کارایی خود را در عرصه عمل نشان داده بودند.

ایده‌هایی مانند جنگ و نبرد نامتقارن، تغییر ابزار از شناورهای بزرگ به شناورهای کوچک و چابک و سریع اما زهرآگین، استفاده از جغرافیای سواحل طولانی و تبدیل ساحل به یک نوار مسلح دفاعی اما نامرئی، مین‌گذاری‌های ایذایی دریایی و تحمیل محدودیت بر کریدورهای دریایی و اقتصادی و حیاتی دشمن و تکنیک انبوه‌سازی ناوگان‌های خرد اما چابک، همگی از دل تجربیات عملیات‌های قرارگاه دریایی نوح نبی علیه‌السلام بیرون آمدند. قرارگاه دریایی نوح نبی علیه‌السلام دوره یادگیری و تمرین و آزمون و خطای نبرد با نیروهای فرامنطقه‌ای در دریا بود. همان چیزی که سال‌های بعد او در دوره عالی جنگ تدریس می‌کرد.

تجربه جنگ در دریا به خصوص با نیروی دریایی امریکا به سلامی، فدوی، تنگسیری و سایر همرزمان‌شان نشان داد که برای جنگیدن با قدرتی که بزرگ‌ترین نیروی دریایی دنیا را داراست باید به سمت اعمال محدودیت به آزادی عمل دشمن و عملیات‌های ضد دسترسی علیه او اقدام کرد. ایجاد یک محیط و بستر ضددسترسی برای نیروی دریایی ارتش ایالات متحده به عنوان صاحب بزرگ‌ترین ناوگان دریایی در دنیا که محیطی هزینه‌زا برای او ایجاد کند، در ادامه متکی به ابزارهای نامتقارن دامنه توسعه و گسترش او را محدود و محدودتر کرد.

تداوم همین نگاه بود که به مرور نیروی دریایی سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران را در منطقه تنگه هرمز و خلیج فارس به‌تدریج به یک بازیگر استراتژیک تبدیل کرد. فعالیت‌های خیره‌کننده موشکی و پهپادی هم دست این بازیگران را پر کرد و حوزه عمل و تأثیرشان را گسترش داد. درستی همه این سرمایه‌گذاری‌ها و فهم استراتژیک در جنگ ۴۰روزه خودش را اثبات کرد، هنگامی که زمان صفر عملیات ضددسترسی و انسداد کلید خورد و تنگه هرمز به عنوان راهبردی‌ترین آبراه جهان که یک پنجم انرژی دنیا از آن عبور می‌کرد با اراده نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران قفل شد. بزرگ‌ترین ناوگان دریایی دنیا هم تا به امروز هر چه زده به در بسته خورده.

هشت سال جنگ با دشمن بعثی یک لابراتور و دانشگاه بزرگ برای نظامیان و فرماندهانی از جمله حسین سلامی بود. او هرچند در خردادماه ۱۴۰۴ در حمله دشمن صهیونی به پاداش سال‌ها مجاهدت خود رسید اما تجربه‌ای که در قرارگاه نوح نبی علیه‌السلام کسب کرد و بذری که در دهه هفتاد توسط دیگر استراتژیست‌های نظامی و دفاعی ایران کاشت، در جنگ ۴۰ روزه به ثمر نشست. حالا ایران حاکم بلامنازع تنگه هرمز و خلیج تا ابد فارس است.

احزاب

تحلیلگر مسائل سیاسی تأکید کرد

بیانات رهبری فصل الخطاب اختلافات سیاسی

یک تحلیلگر مسائل سیاسی با بیان اینکه فصل‌الخطاب منازعات سیاسی بیانات ولی‌فقیه زمان است، تصریح کرد: «آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای هم به دفاع می‌اندیشند و هم به دیپلماسی و کسانی که خود را مدعی ارزش‌ها و انقلاب معرفی می‌کنند، باید در عمل پایبندی خود را به فرامین رهبری نشان دهند.»

غلامعلی دهقان در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به تأکیدات رهبران انقلاب بر حفظ وحدت و انسجام ملی اظهار کرد: «پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ حاصل عوامل متعددی بود که از مهم‌ترین ارکانش وحدت کلمه میان ایرانیان بود. امام راحل بارها در مقوله وحدت کلمه در مبارزات ملت بزرگ ایران تأکید داشتند و در دوران مبارزات ملت ایران در دهه ۴۰ و ۵۰ تلاش می‌کردند مسائل فرعی به اولویت نخست جامعه تبدیل نشود و همه ظرفیت‌ها در مسیر مبارزه با رژیم پهلوی متمرکز باشد. امام راحل تلاش می‌کردند این اختلافات داخلی و سیاسی را مدیریت کنند؛ حتی اگر لازم بود با سکوت خودشان از گسترش آنها جلوگیری می‌کردند. مهم‌ترین نمونه آن دوره، اختلافات میان جامعه دانشگاهی و حوزوی درباره دکتر علی شریعتی بود که امام راحل تلاش می‌کردند این مسئله کمترین تأثیر را بر مبارزات ملت بگذارد. سکوت ایشان در این موضوع بسیار قابل توجه بود، حتی در مواردی که اختلافاتی در جامعه وجود داشت، تلاش می‌شد این اختلافات مدیریت شوند تا به اصل مبارزه آسیب نرساند.»

دهقان ادامه داد: «در دوران پیروزی انقلاب هم تمامی تلاش این بود که جامعه ایرانی بتواند در پرتو وحدت کلمه در برابر نقشه‌های شوم استعمارگران آمریکایی و متجاوزان مقاومت کرده و راه پیروزی را ادامه دهد. همچنین در دوران رهبر شهید به تبعیت از رهبر فقید، تلاش می‌شد وحدت کلمه در میان ایرانیان حاکم باشد. حتی رهبر شهید در موارد زیادی اعلام کردند برای من فرقی نمی‌کند چه کسی رأی بیاورد و تمام تلاش‌شان بر این بود وحدت کشور در برگزاری انتخابات گوناگون به هم نخورد و همچنان ملت ایران به مسیر تکامل خود ادامه دهد.» تحلیلگر مسائل سیاسی یادآور شد: «اخیراً رهبر انقلاب آیت‌الله مجتبی خامنه‌ای در چندین مورد بر وحدت کلمه ایرانیان تأکید داشتند. به‌خصوص اخیراً پیامی صادر و تأکید کردند که جامعه ایرانی نباید اختلافات غیرموجه و حتی موجه را به تنازع و تفرقه تبدیل کند. این رویکرد نکته جالب و تازه‌ای داشت که اشاره به اختلافات حتی موجه بود؛ رهبری با درک درست از شرایط کشور تأکید می‌کنند حتی شرایط کنونی مناسب اختلافات موجه هم نیست. با وجود دشمنی که امروز داریم و بارها به قلمرو ما حمله کرده است، باید از این پیچ مهم تاریخی با وحدت کلمه عبور کنیم.»

این استاد دانشگاه افزود: «فصل‌الخطاب تمامی منازعات سیاسی بیانات ولی فقیه زمان است. در شرایط فعلی، آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای با درک درست از جامعه ایرانی هم به دفاع مقدس می‌اندیشند و هم به امر دیپلماسی؛ همه ما در این مورد باید از ایشان تبعیت کنیم. کسانی که خود را مدعی ارزش‌ها و انقلاب معرفی می‌کنند، باید در عمل نیز پایبندی خود را به فرامین رهبری نشان دهند و مقتضیات زمان و مکان را در تصمیمات خود رعایت کنند.» دهقان در پاسخ به پرسشی درباره نقش قوه قضائیه در حفظ وحدت و انسجام ملی و مواجهه با جریان‌های تفرقه‌افکن، اظهار کرد: «قوه قضائیه تاکنون اقدامات مفید و کارسازی انجام داده است. شاهد بودیم تصمیمات مقتضی و لازم برای کسانی که از معاندان نظام حمایت می‌کردند یا در جاسوسی برای بیگانگان دخالت داشتند، اتخاذ شده است. هر فرد یا جریانی که بخواهد در امر دفاع ملی ایرانیان خدشه وارد کند، باید از سوی نهادهای نظارتی و قضایی تذکر دریافت کند تا مشخص شود اقدامات آنان وحدت ملی را خدشه‌دار می‌کند. قوه قضائیه نشان داده که در این زمینه با هیچ‌کس مماشات ندارد و در آینده نیز همین رویکرد ادامه خواهد داشت، فارغ از اینکه افراد متعلق به چه جریان فکری یا سیاسی باشند.» وی ادامه داد: «اختلافات را نمی‌توان با زور حل کرد، اما دغدغه‌مندان و دلسوزان ایران باید شرایط امروز جامعه ایرانی را درک کنند. امروز نوعی نهضت ایران‌خواهی یا وطن‌خواهی در جامعه شکل گرفته است و در یک سو طیف گسترده‌ای از وطن‌خواهان قرار دارند که حتی برخی از آنان در گذشته در اردوگاه‌های فکری دیگر بودند اما بر اساس هویت ایرانی خود در دفاع ملی مشارکت دارند. در سوی دیگر بخشی از جریان‌های انقلاب و مذهبی با دغدغه‌های خاص خود حضور دارند که این دغدغه‌ها محترم است، اما نباید به گونه‌ای عمل شود که دشمن از آن بهره‌برداری سیاسی کند.»

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۷۶۲۶

جدول

۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

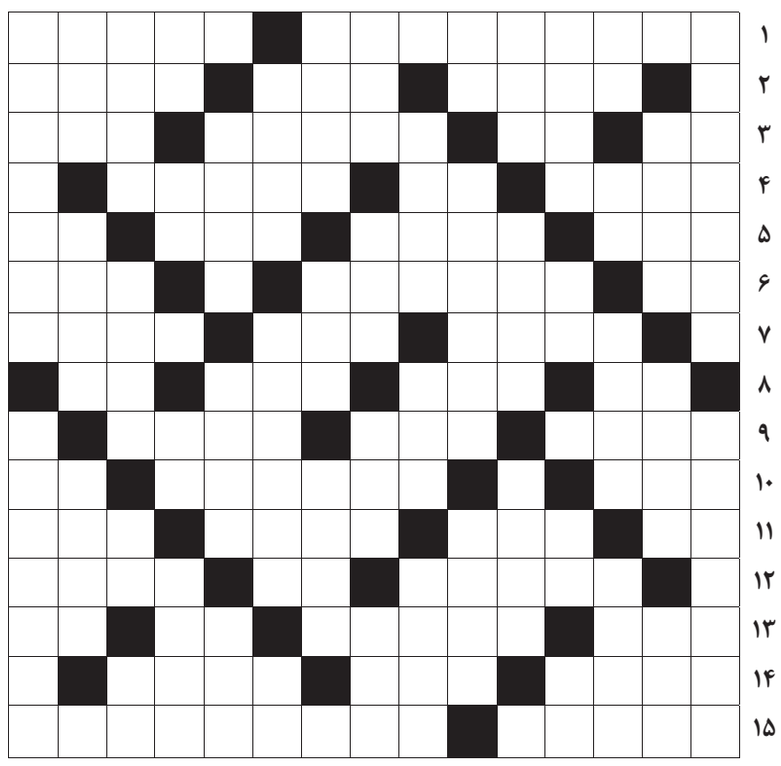

از راست به چپ

■ ۱- ششمین شهر پرجمعیت ایالات متحده- پیامبران ■ ۲- پایان شب سیه ... است- نام دکارت، فیلسوف بنام فرانسوی- کوشش ■ ۳- فرمان اتومبیل- صورت- از برنج‌های مرغوب شمال- علامت اختصاری سازمان هواشناسی ■ ۴- بلندمرتبه- آب آذری- زیاده‌روی در مصرف ■ ۵- دیدنی شهر بم- واحد سنجش مالیات- آزاداندیش در ادبیات عرفانی- گیم ناتمام ■ ۶- شهر حضرت عبدالعظیم- فیلم بهروز شعیبی- قله زاگرس ■ ۷- آلیاژی است از مس و نیکل- سوره فاتح‌الکتاب- ستاره هلندی بایرن‌مونیخ ■ ۸- همراه آشغال- بسیار عالی- وسیله‌ای برای درو- آب‌بند ■ ۹- دربند- پرستار- بیزاری ■ ۱۰- انجیر- رهبر انقلابی مکزیک که با مالکان جنگید و در سال ۱۹۱۹ در دام نیروهای دولتی افتاد و کشته شد- کافی ■ ۱۱- اسم آذری- از امپراتوری‌های باستان- لقب عربی- برنج شوشتر ■ ۱۲- آبراهه میان دو دریا- حرف دهن کجی- پایان خصومت ■ ۱۳- پشت سر- کشیدنی مضر- صابون خیاطی- مخفف رضوان‌الله... ■ ۱۴- قطعه‌ای در ماشین‌های چاپ- واحد شمارش مو- سرمربی ذوب‌آهن ■ ۱۵- نمک سازگار با غده تیرویید- فیلم مل گیبسون، کارگردان امریکایی

از بالا به پایین

■ ۱- بازیکن خط حمله فوتبال- کشورهای امریکایی شمالی ■ ۲- نوعی خروس جنگی- باز را خنثی می‌کند- سازی قدیمی ■ ۳- پژمرده و بی‌حال- درد و رنج- باوقار- چاقوی آشپزخانه ■ ۴- نمایش همراه ساز و آواز- نور اندک- علامت مفعول- مادر لر ■ ۵- دشمن فرشته- نرمی- کشور شمال آفریقا ■ ۶- دشمن سخت- بلندترین قله الموت- واحد طول فرنگی ■ ۷- خوش‌اندام- کرک- افسار ■ ۸- چین و شکن- پیچیده‌ترین خلقت خدا برای انسان- کیف ورزشکار- خاص‌تر ■ ۹- درس نوشتنی- درد چشم- از مواد لبنی ■ ۱۰- زوجه- شاعر می‌گوید حاصل آن توانایی است- تکرار حرف آخر ■ ۱۱- حنا- از اوراق بهادار- دوستدار ■ ۱۲- یادداشت- ادب نشده- راه ناتمام- دردناک ■ ۱۳- توپ میان تهی- یار شفیق- مرتجع لاستیکی- تصدیق انگلیسی ■ ۱۴- اسب چاپار- سقف بزرگ به شکل نیمکره- از پرندگان حلال گوشت ■ ۱۵- از اقلیت‌های مذهبی که در مجلس نماینده دارند- بازخواست نماینده مجلس از وزیر درباره کاری

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

۶	۷				۴			
۸	۵				۶		۲	
						۷	۵	
۴	۶							
	۹				۱			
						۵	۸	۳
						۱	۷	
		۹	۷	۱				
		۳						

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۷۶۲۵

۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

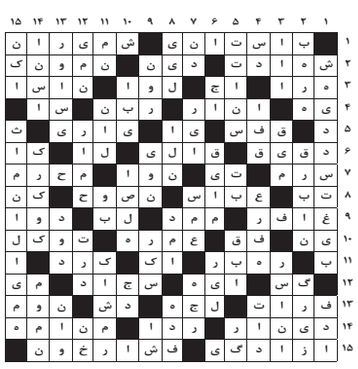

۸	۱	۷	۵	۶	۹	۴	۲	۳
۴	۲	۶	۸	۳	۱	۵	۹	۷
۳	۹	۵	۴	۷	۲	۱	۸	۶
۱	۴	۸	۶	۵	۷	۹	۳	۲
۲	۷	۹	۳	۱	۸	۶	۴	۵
۵	۶	۳	۹	۲	۴	۷	۱	۸
۶	۳	۴	۱	۹	۵	۲	۷	۸
۹	۵	۱	۲	۸	۶	۳	۴	۷
۷	۸	۲	۷	۴	۳	۵	۶	۹

گزیده خبر

هشدار قرارگاه خاتم‌الانبیا به رژیم صهیونیستی

شرارت در لبنان با پاسخ سخت ایران مواجه می‌شود

قرارگاه مرکزی خاتم الانبیا با صدور بیانیه‌ای هشدار داد چنانچه ارتش کودک‌کش رژیم صهیونیستی به شرارت در جنوب لبنان پایان ندهد، باید منتظر پاسخ سخت نیروهای مسلح مقتدر جمهوری اسلامی ایران باشد.

به گزارش فارس، در بیانیه قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا آمده است: ارتش تروریستی رژیم صهیونیستی طی دو روز گذشته پس از اعلام پایان جنگ توسط رئیس‌جمهور امریکا، ۸۴ بار آتش‌بس در جنوب لبنان را نقض کرده و همچنان به جنایات و کشتار مردم مظلوم لبنان ادامه می‌دهد. قرارگاه مرکزی خاتم الانبیا تأکید کرد: هشدار داده می‌شود چنانچه ارتش کودک‌کش رژیم صهیونیستی به شرارت در جنوب لبنان پایان ندهد، باید منتظر پاسخ سخت نیروهای مسلح مقتدر جمهوری اسلامی ایران باشد.

یادداشت

سیرک بزرگ!

با فرو نشستن تدریجی گرد و غبار تجاوز امریکایی- صهیونی به ایران، فرصت مناسبی برای ارزیابی ادعاهای مطرح‌شده از سوی دونالد ترامپ درباره نتایج این جنگ فراهم شده است. رئیس‌جمهور امریکا از ابتدای جنگ چهل‌روزه و به‌ویژه پس از شروع آتش‌بس دوهفته‌ای در فروردین‌ماه، تلاش کرده است خود را به عنوان پیروز این رویارویی معرفی کند و حتی از توافق پایان جنگ نیز به عنوان نشانه‌ای از موفقیت سیاست‌هایش یاد می‌کند. اما در تحلیل راهبردی، این روایت‌سازی ملاک پیروزی نبوده، بلکه میزان تحقق اهداف اعلامی در میدان عمل، نشانه پیروزی است.

«صدای ایران»، روزنامه اینترنتی رسانه KHAMENEI.IR در سرمقاله شماره سیصد و شصت خود نوشته است: برای سنجش ادعای پیروزی ترامپ، ابتدا باید به یاد آورد که اهداف اولیه امریکا چه بود. در طول جنگ، ترامپ و متحدانش بارها از لزوم تغییر رفتار بنیادین ایران سخن گفتند. حتی در مقاطعی، ادبیات سیاسی و رسانه‌ای کاخ سفید فراتر رفت و مقامات امریکایی از «تسلیم بی‌قید و شرط ایران»، «فروپاشی قریب‌الوقوع نظام» و «تغییر معادلات داخلی ایران» سخن به میان آوردند. ارسال کمک‌های نظامی گسترده به اسرائیل، حمایت آشکار از عملیات نظامی و پیام‌هایی نظیر «کمک در راه است» در راستای حمایت از اغتشاشگران نیز همگی در راستای ایجاد این تصور بود که جمهوری اسلامی ایران در آستانه شکست قرار دارد و تنها مسئله، زمان مطرح است.

اما واقعیت‌های میدان مسیر دیگری را طی کرد. نه نظام سیاسی ایران فروپاشید، نه تسلیمی رخ داد و نه تغییر راهبردی مورد نظر واشنگتن محقق شد. در عوض، ایران توانست با بهره‌برداری از برگ‌های جدید، مانند تنگه هرمز، فشار مضاعفی بر متجاوزان وارد کند. از سوی دیگر، اتحاد و انسجام اجتماعی شکل گرفته در ایران یکی از مهم‌ترین پیروزی‌های ایران در این جنگ به شمار می‌رود که همه سلیقه‌های سیاسی را حول محور وطن متحد کرد. درست است که جنگ خسارت‌های زیادی را به ایران تحمیل کرده است، اما اصل مسئله همچنان پابرجاست: آیا امریکا توانست اهدافی را که برای توجیه آغاز این جنگ مطرح می‌کرد، به دست آورد؟ پاسخ منفی است. در ادبیات راهبردی، شکست زمانی رخ می‌دهد که هزینه‌های پرداخت‌شده با اهداف محقق‌شده تناسب نداشته باشد. امریکا و متحدانش وارد جنگی شدند که قرار بود موازنه قدرت را به شکل بنیادین تغییر دهد. اما پس از هفته‌ها درگیری، نه تنها چنین تغییری رخ نداد، بلکه به اذعان برخی از مقامات امریکایی، این ترامپ است که برای توافق پایان جنگ با ایران بسیار عجله دارد. آندریا یونکر، فعال رسانه‌ای امریکایی، در اشاره به ادعاهای ترامپ در مورد پیروزی، با زبان کنایه نوشته است: «باید حق را به ترامپ داد؛ او قول داده بود که بدون تسلیم کامل، هیچ توافقی با ایران امضا نخواهد شد. به قولش هم عمل کرد. فقط نگفته بود منظورش از «تسلیم کامل»، تسلیم شدنِ امریکا است.»

در برابر این شکست راهبردی، ترامپ اکنون تلاش می‌کند روایت دیگری از وقایع ارائه دهد. او می‌کوشد پایان جنگ را به عنوان نتیجه فشارهای موفق امریکا معرفی کند و از توافق پایان جنگ نیز تصویری از پیروزی بسازد. این رویکرد البته پدیده جدیدی در رفتار سیاسی او نیست. ترامپ بارها نشان داده است که میان واقعیت‌های میدانی و روایت رسانه‌ای تمایز قائل می‌شود و در بسیاری از موارد ترجیح می‌دهد شکست‌های عملیاتی را با پیروزی‌های تبلیغاتی جایگزین کند. ویژگی اصلی این شیوه، تمرکز بر کنترل روایت به جای کنترل واقعیت است. به همین دلیل، ترامپ معمولاً پس از هر ناکامی، حجم گسترده‌ای از مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها و اظهارنظرهای رسانه‌ای را به راه می‌اندازد تا چارچوب تفسیر رویدادها را تغییر دهد.

اما مشکل اصلی چنین رویکردی آن است که واقعیت‌های راهبردی را نمی‌توان برای مدت طولانی پشت پرده روایت‌ها پنهان کرد. در نهایت، این نتایج عینی هستند که موفقیت یا شکست را نشان می‌دهند. اگر هدف، تغییر نظام بوده و چنین اتفاقی رخ نداده است، اگر هدف، تسلیم بوده و تحقق نیافته است و اگر هدف، نابودی توان مقاومت ایران بوده و همچنان طرف مقابل به عنوان یک بازیگر فعال حضور دارد، آنگاه ادعای پیروزی ترامپ تنها تلاشی رسانه‌ای برای پنهان کردن تبعات شکست است. از همین رو، مواجهه با روایت‌سازی‌های ترامپ باید بسیار حساب‌شده باشد. بهترین راه مقابله با چنین روایتی، بازگشت مداوم به اهداف اولیه و مقایسه آنها با نتایج نهایی است.